

IN

GODS

LIEFDARMEN.

IN GODS LIEFDEARMEN. (1.)

I. Onder moeders vleugelen.

Vriendelijk kleurden de laatste stralen der ondergaande zon de kleine vensters van vrouw Stienstra's huise.

Het was een prachtige dag geweest, zooals de late herfst ons dien geven kan. Kleine Harmen was zooeven binnengeroepen. Den ganschen dag had hij buiten gespeeld. Nu werd het langzamerhand bedijfd.

Achter in den goed onderhouden tuin verrichtte een fink meisje van omstreeks zestien jaar nog enkele bezigheden. Haar welverzorgd uiterlijk nam ieder voor haar in. Reeds eenige jaren was Frederika moeders rechterhand geweest. Maar spoedig zou ze de ouderlijke woning verlaten. Als ze daaraan dacht, kwamen de tranen haar in de oogen. Moeder merkte daar nooit iets van. Die had al genoeg verdrielt, meende Frederika. Een jaar geleden was Vader gestorven. Kort was hij maar ziek geweest en toen was de slag gevallen. Moeder, Frederika en de kleine Harmen waren alléén overgebleven! Alles wat de dochter maar had kunnen bedenken, om moeders leed te verzachten, had ze voor haar gedaan. Wat zou ze gaarne altijd zijn thuisgebleven! Doch de harde eisch van het dagelijksch bestaan liet zich niet afwijzen. Ze zou naar de stad, om daar te gaan verdienen. Gelukkig lag de stad niet ver af van het landelijke plekje, waar ze elk pad en iederen heester kende, en waar ze wel altijd zou willen blijven. En ze had zich dan ook voorgenomen véél, héél veel, thuis te komen. Voor moeder en voor Harmen, van wien ze toch ook zoo véél hield!

IN GODS LIEFDEARMEN. (Slot.)

Een nieuwe dag was aangebroken. De vorige had geen uitkomst gebracht. Hoe zou het heden wezen?

't Was 's middags twee uur. De kinderen waren naar school. Harmen had niet zonder ontspelténis vernomen, dat het laatste geld dien morgen was opgebruikt voor den maaltijd, dien ze samen dankbaar hadden genuttigd. Wat moesten ze nu? Hun nood aan menschen bekend maken? O, als *God* dat wilde, dan zouden ze ook dat doen. Maar liever niet. En zoo knielden ze dan neder, deze twee innigverbonden zielen, om in allen eenvoud hun nood uit te spreken voor hun hemelschen Vader.

Eenige oogeblikken later bracht de middagpost een kennisgeving van een aangetekenden brief. Snel trok Harmen zijn jas aan, om den brief te gaan halen. Hij keek onwillkeurig op de klok. Tien minuten over twee. Kwam de verhooring van hun gebed zóó snel?

Ja, hun gebed wás verhoord. De schrijver van den brief, dien Harmen afhaalde, zond vijftig gulden met de opmerking, dat God hem gezegend had, en „dat dit bedrag misschien gebruikt kon worden om een kleinen handel te beginnen.” Als God het geld zegenen wilde, mocht het worden besteed in Zijn dienst. Wehu, het geld is gezegend, en het is reeds lang besteed in 's Heeren werk, en Stienstra en zijn vrouw leven zonder zorgen, rustende in Gods liefdearmen!

IN GODS LIEFDEARMEN. (3.)

Ja, Frederika zou wel altijd hebben willen blijven in haar gezellige dorpje, waar alles haar zoo aantrok. Met een zekeren tegenzin dacht zij zelfs aan de stad, en toch zou het verlijf daar onder Gods voorzienige leiding voor haar tot een eeuwigen zegen worden.

Vrouw Stienstra was een goede en zorgzame moeder, maar wat ze zelf niet bezat, kon ze aan haar kinderen niet mededeelen. Eeuwigheidsrust adenden dezen in hun vriendelijk tehuis niet in. Wel was vrouw Stienstra niet wat men noemt *ongodsdienstig*. Integendeel, ze stelde zelfs prijs op uiterlijken godsdienst. Maar van het lied der genade Gods in Christus kende ze geen enkel woord. Dat zouden haar kinderen, buiten moeder om leeren zingen, al zou God die beiden daartoe ook langs zeer verschillende wegen voeren.

Voor de dochter brak die tijd spoedig aan. De stad, waar ze met legenzin naar toe trok, zou haar „Prijs” worden. Daar bracht God haar in aanraking met een kring van **besliste** belijders van den Christus Gods, en uit hun mond hoorde de onwelende jonge dochter het eerst over den verloren toestand, waarin de mensch verkeert. Ze werd beparaald bij het vergankelijke van haar bestaan en bij den ernst der eeuwige heid. En toen ze daar het volle, rijke Evangelist hoorde preliken door een doortrekkend Evangelist, ging het volle licht in haar ziel op. Gelukkig meisje!

IN GODS LIEFDEARMEN. (28.)

Rustig zat Harmen Stienstra in zijn huiskamer. 't Was een ongewoon uur. *Vroeger werkte* hij om dezen tijd. Nu was hij invalide en in afwachting, wat God verder doen zou. Wist God niet, dat hij voortaan op een geheel andere wijze dan tot nog toe in zijn levensonderhoud zou moeten voorzien? En was God niet zijn trouwe en zorgende Vader?

Rustig zat Harmen daar, en het voornaamste was, dat *van binnen* alles rustig was. Hij dacht aan een versregel: „'k Geef mijn toekomst, weg en lot over aan Uw Vaderzorgen.”

Man en vrouw waren aan het overleggen, wat er nu moest geschieden. Was het wellicht mogelijk een kleinen handel te beginnen en goederen in depôt te nemen? Harmen zou trachten relaties aan te knopen met een firma, die enkele uren sporens verder woonde. Hij wilde den volgenden dag reeds gaan. Leegzitten had hij nooit graag gedaan, deze werkzame man! Den volgenden morgen begaf Harmen zich op weg. Met de beste verwachtingen. Reissgeld was er nog wel. Maar hij wist niet, dat zijn vrouw achterbleef met een bijna ledige beurs. Zij wilde haar man niet bezwaren. En onwillekeurig richtte zij haar oog op den muur naast den schoorsteenmantel, waar ze de haar bekende woorden las: „*De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken.*”

IN GODS LIEFDEARMEN. (5.)

II. Onder de roode vaan.

„Dijkstra, vanavond is er vergadering; denk je ook te komen?” „Vergadering, vergadering, altijd weer vergadering! Als het avond is, voel ik mijn beenen. Ik heb dan meer lust, om achter de kachel mijn pijpje te rooken, dan een half uur te loopen, om de vergadering bij te wonen en dan half in den nacht thuis te komen. Neen, Stienstra, ik ben nu eenmaal niet zoo'n volbloed als jij. Knappen jullie het zaakje maar op. Zonder mij loopt het ook wel.”

„Als we er allemaal zoo over dachten, dan zou alles in het honderd loopen, en wat zou er van onze idealen terecht komen? Wij werken hier aan de „Coöperatie Excelcior” en we moeten onze zaak hóóg houden. Excelsior — hóóger op! Denk aan den strijd, dien we te voeren hebben, Dijkstra!” sprak Harmen Stienstra vurig. En het was, of hij een deel van de welsprekendheid had ontvangen van den hoogverreerden leider van de partij, waarbij hij behoorde.

„Hóóger, hóóger!” bromde Dijkstra, die de vijf kruisjes achter den rug had. „Idealen te bezitten is wel mooi, maar met zijn lichaam moet een mensch toch ook rekening houden. En daarom, ik weet het niet, of ik vanavond wel kom. Is er wat bijzonders?”

„Op tijd rekening houden met zijn lichaam,” antwoordde Harmen gevat, „zeker, dat is goed. Maar niet te véél! En wat er vanavond te doen is? Er is bestuursverkiezing, want er is een vacante plaats.”

„Die wordt dan vanavond bezet door Harmen Stienstra,” besloot Dijkstra lachend.

IN GODS LIEFDEARMEN. (26.)

Wat had den heer Ruitinga bewogen het echtpaar Stienstra juist dezen avond op te zoeken? Was dat Gods werk, die in den beginne het woord sprak: „Er zij licht!” Wilde Hij ook in deze woning licht brengen, door in de harten van de Stienstra's Zijn genadezon te doen opgaan?

Blijde had Harmen Stienstra den heer begroet, dien hij den vorigen dag had hooren spreken over de liefde van Christus. Dien ganschen avond brachten ze door, sprekende over het Evangelie der genade Gods. Harmen had op de tot hem persoonlijk gerichtte vraag: „Geloof u in God?” verhaald, wat er op den meelzolder had plaats gevonden, en hoe hij van dien dag af nooit meer gevloekt had. Doch nu werd hem voorgesteld, hoe hij — een onrechtvaardige en zondaar — met God kon worden verzoend door den dood Zijns Zoons. Hij en zijn vrouw werden beiden naar Golgotha geléid en daar knielden ze neder in diep berouw over hun verloren leven aan de voeten van Hem, die zóó lief den zondaar had, dat Hij Zijn eigen leven voor hem wilde afleggen. En toen de boodschapper des heils na een gesprek van drie uren vertrok, bogen Harmen en zijn vrouw zich neder voor God, om Hem te danken voor Zijn onuitsprekelijke gave. Beiden schreiden van vreugde over zulk een zaligheid! *Licht* was het geworden, héérlijk licht! En hijtschap vervulde beider harti!

IN GODS LIEFDEARMEN. (7.)

Als iemand recht had op het vertrouwen zijner medeleden, dan was het Harmen Stienstra en dat vertrouwen werd duidelijk in de stemming voor een bestuurslid afgespiegeld. Dijkstra keek triomfantelijk in de richting van den gekozenen. Had hij het niet geprofeerd, dat het zóó gaan zou, en was hij niet in hoofdzaak dezen avond daarvoor gekomen?

Stienstra was verrast geworden door den uitslag der stemming. Lust voor het vervullen van een bestuursfunctie had hij zeker, maar hij twijfelde, of hij wel de bekwaamheid bezat. Met enkele welgekozen woorden nam hij de uitnoodiging zich aan de Bestuursstafel te plaatsen aan, met het voornemen zich nóg meer te geven voor de vereeniging en de maatschappelijke en politieke vraagstukken, die zij in haar program schreef.

Propagandist zou hij zijn! Thuis zou hij zijn jonge vrouw er warm voor maken. Want die moest medelstrijden, wel hoofdzakelijk door zich op te offeren: door thuis te blijven, als *hij* de menschen bezocht; door alleén te zitten avond op avond, als *hij* warm pleitte voor de dingen, die hem heilig waren. — Hij was overtuigd, dat hij op den rechten weg was! Wie kon er aan twifelen? Allen moesten gewonnen worden; niet één mocht achterblijven. En Stienstra zou zich daarvoor geven — gehéél! En toch had Harmen toen den blinddoek voor. Dat zou hij later welen. En met droefheid zou hij eens terugdenken aan dezen tijd, waarin hij rekening hield met alles, behalve met wat werkelijk waarde had voor tijd en eeuwigheid. *God zou in zijn Leven komen!* Maar Harmen had er geen flauw begrip van, hoe dat zou geschieden!

IN GODS LIEFDEARMEN. (24.)

Dat was na zoo'n begrafenis voor Harmen een thuiskomst geweest dien avond!

Hij was eigenlijk zichzelf geen meester meer. 't Was hem, alsof hij in aanraking was geweest met eeuwige dingen, en of alles, waarop hij tot dusver gebouwd had, hem ontzonk. Ja, of hij er niets meer voor voelde zelfs!

Zijn vrouw vond hij beïroefd weder, zeer verlangend alles te vernemen van Frederika en de kinderen en ook iets te vernemen over de begrafenis. Harmen had spoedig aan dat verlangen voldaan, maar toen hij begon over „dat andere,” dat wat *hem* betrof, hooft wel hij het den rechten naam nog niet geven kon, en toen hij vertelde van dien eenvoudigen werkman, die hem had toegevoegd, alleén opdat hij ook maar zoo gelukkig worden mocht: „Man, bekeer je tot God!” toen moest hij bekennen, dat hij een diep ongelukkig mensch was. Geen zweem van opwinding was er in die woorden geweest. 't Was zuiver de uiting geweest van blijmoedigheid des gelofs, de tolk van een waarachtigen levensernst bij iemand, die tevoren de wereld gediend had, en daarom had dat woord hem niet losgelaten. Het was een pijn mit pijlkoker geweest!

Harmen sprak; Harmen weende. Lang en ernstig onderhielden man en vrouw zich met elkaar. 't Was reeds diep in den nacht, toen ze naar bed gingen. Maar slapeloos brachten ze den nacht door. Alles was duister voor hen.

IN GODS LIEFDEARMEN. (9.)

Veroordeelen?

Was Harmen Stienstra een veroordeelenswaardig mensch, meer misschien nog dan menig ander?

Als iemand deze vraag zou hebben gedaan aan Harmen zélf, toen hij met brandenden ijver aan anderen arbeidde, opdat door gemeenschappelijke inspanning toch eenmaal de zoo begeerde *heilsdaad* zou aanbreeken, dan zou hij verbaasd hebben opgezien. Hij zou gewezen hebben op zijn gezin, zijn werk, zijn optreden. Was daarop *iets* te zeggen? Natuurlijk, *volmaakt* was hij niet. Maar wie was dat wel? Waar was volmaaktheid? Hij betwijfelde soms sterk, of die wel met de verwezenlijking zijner politieke idealen ooit komen zou! Hij vond zich overigens niet *beter*, maar ook niet veel *slechter* dan velen in zijn oog voortreffelijken. Neen, Harmen Stienstra was in eigen oog geen veroordeelenswaardig mensch. Zijn vrouw had geen klachten, allerminst! Zijn kinderen hingen aan hun vader; zijn makers roemden hem een eerlijken; rondborsigen kerel; ieder gaf hij het zijne; aan allen, wat hun toekwam. Wat zou men meer van Harmen Stienstra kunnen verwachten, als men tenminste niet het onmogelijke vergde?

Maar deze in eigen en in anderer oog beste man hield geen rekening met „*de zonde*.” Wel met de zonden, en dan nog het meest met die van anderen, maar op de uitgangen van het eigen hart gaf hij geen acht. Hij kende Gods heiligheid niet. Het zou voor een mensch wel onmogelijk zijn geweest, Harmen Stienstra te overtuigen van zijn zondigen toestand. En daarom zou God *zonder een mensch* dat doen!

IN GODS LIEFDEARMEN. (22.)

V. Leven uit den dood.

Harmen Stienstra was verslagen binnengekomen in het sterfhuis. Wat zag hij er tegen op, zijn zuster onder die alledroevigste omstandigheden te zullen ontmoeten: haar man zou worden uitgedragen en van haar kinderen lag het meendeel ziek! Dat Frederika zoo rustig was, zoo verheren kalm in al haar droefheid, ja dat greep Harmen eigenlijk nog het meeste aan. Vanwaar kwam die rust? Zijn zuster was toch ook een gewoon mensch? Alles wat hij aanschouwde in die woning van rouw, sneed hem door de ziel!

Op den doodenaker zou Harmens verwondering echter nog grooter worden. De eerste spreker, die naar voren trad, richtte tot alle aanwezigen het verzoek, om aan deze groeve een lied te zingen. *Zingen?* dacht Harmen. Bij een doode zingen? Maar was Folkert wel een doode? Of leefde hij? Hoe was het zooveen loch ook weer gezegd door een ander, die de leiding had: „Die in Christus zijn, zijn aan het geweld des doods ontrukkt; zij *leven*.” Omdat Ik leef, zult ook gij leven,” had de Heiland gezegd.

Daar ruischte over den akker der dooden: „’t Hoofd omhoog, het hart naar Boven; Hier beneden is het niet; ’t *Ware leven*....” Hier werd niet aan den dood, maar aan het leven gedacht? Maar neen: er werd toch ook wel over den dood gesproken. Over den dood, die de bezolding der zonde is. Over Christus, die den dood had gesmaakt, en den dood teniet maakte. En Harmen luisterde in gespannen aandacht! Wat was dat alles wonderlijk! En toch ook schoon!

IN GODS LIEFDEARMEN. (11.)

Op den ruimen voorraadzolder, waar Harmen Stienstra een en ander controleerde, was het meer dan warm. 's Morgens was het al merkbaar geweest, bij het opladen van de zware zakken koren. Doch in den namiddag werd het op den heeten zolder bijna onhoudbaar. Onwillekeurig wendde Harmen zich naar de groote openstaande deur. Hij veegde zich het zweet van het voorhoofd, en keek eens naar den Westelijken hemel, waar de zon over enkelauren waarschijnlijk als een donkerroode bol zou wegzinken. Nu was die hemel nog strak; geen wolkje viel er te bespeuren, en toch vertrouwde Harmen het weer niet. Hij vond, dat er „werking” in de lucht was!

Allerlei gedachten gingen hem door het hoofd. Wat was hij allang geleden uit zijn kleine geboorteplaats vertrokken. Dàr had hij zijn blijde, onbekommerde jeugd genoten. Levendig stond hem nu voor de aandacht, hoe Frederika voor het huis met hem bloemen zaaide, en vooral hoe ze met hem stoeide en ravotte, eer hij naar bed moest. Ja, die goeie Frederika was nu ook al reeds lang getrouwd. Die had zelf al weer kinderen. Lang had hij ze niet gezien!

Harmen Stienstra schrok van zichzelf, want toch niet om te peinen stond hij daar op den meelzolder. Hij was onwillekeurig ernstig geslend door zijn jeugdherinneringen. Maar er viel nog allerlei te regelen. Enkele kisten moesten nog worden verplaatst, en al was het vanmiddag dan ook meer dan warm, daarom kon toch het werk niet blijven liggen! En met een opgerimd: „Kom jongen, aan 't werk!” pakte Harmen een groote kist op.

IN GODS LIEFDEARMEN. (20.)

Somber hing de herfsmewel in de straten der hoofdstad. Op de singels en in de plantsoenen maakten de onbladerde boomen een triesten indruk. Geen zonnestraal brak door het zwerk. 't Was of alles treurde. De takken lieten hun groote druppels vallen, als waren het tranen over de verliezen, die geleden werden tengevolge van de felle griep epidemie.

Harmen Stienstra zat verslagen voor zich te kijken. Een paar dikke tranen waren op de rouwcirculaire gevallen, die hij nog in de hand hield. 't Was dus toch werkelijkheid. Den vorigen avond was de verpletterende tijding gekomen. Frederika, zijn geliefde zuster, de moeder van een schare nog onvolwassen kinderen was nu weduwe. Harmens gevoelige vrouw had haar leed stil uitgescreid. Hij zelf had zich willen vernemen, maar het was hem niet gelukt. Geschréúwd had hij van smart over dit verlies. Want hij mócht Folkert toch wel. En de kinderen hadden elkaar aangezien, alsof ze wilden zeggen, waarom zijn vader en moeder nu zoo bedroefd?

Daar lag op de tafel de circulaire. Harmen nam haar weer op. Hij keek ze nu reeds voor den derden keer door. Stil voor zich heen las hij: „Heden ont-sliep na een korte, doch hevige ziekte in zijn Heer en Heiland onze geliefde Man en zorgdragende Vader,
„In zijn Heer en Heiland” Folkert was niet meer!

IN GODS LIEFDEARMEN. (13.)

Dat waren *heilige* oogenhlikken voor Harmen Stienstra, daar op den meelzolder, met het voorhoofd op den vloer, als kon hij niet laag genoeg bukken voor den hoogen God, die Zich aan hem geopenbaard had.

Harmen stond op. Het was hem wonderlijk te mede. Wat zou er nu volgen? Hij dróonde niet! Wel kon hij er zichzelf geen rekenschap van geven, waarom dit alles gebeurd was, maar hij wist heel goed, dat het geen visioen, maar wel feit, *wezelijke* werkelijkheid, was. Niets kon dit feit te niet maken!

Daar kwam Harmen opeens een versregel in de gedachten. Lang was het geleden, dat hij die woorden gezongen had. Levendig stonden ze hem nu voor de aandacht: „Heer, ai maak mij Uwe wegen.” En wat op die woorden volgde, was wel bijzonder van toepassing op hem. „Maak ze mij bekend door Uw Woord en Geest.”

Wat was er véél gebeurd! Waardoor God ontleerd was! En wat moest er nu gebeuren?

Stienstra was een man uit één stuk. Niet half. Geen schipperaar. Strijd zou er ontbranden; dat gevoelde hij onmiddellijk. Want hij wist het, dat *hij* althans voortaan met God te rekenen had! *Gelukkig* was Harmen Stienstra nog niet op dezen dag. *Verheugd* nog veel minder, maar hij was *overtuigd!* Door God Zelf!

Daar ronkte de vrachtautol! De jongens waren dus terug en het werk vroeg nu weer zijn volle aandacht. Hij liep snel naar beneden. Néén, Harmen Stienstra was geen dróomer!

IN GODS LIEFDEARMEN. (18.)

„Vrouw,” zoo had bij thuiskomst Stienstra gulhartig gezegd, „bij Folkert en Rika is iets, wat wij missen. Ik ben er nu een paar dagen geweest. De kinderen zijn net als de onze. Er is een opgewekte stemming. Ja, die menschen *hebben* iets, wat wij missen. Ik weet niet, hoe ik het noemen moet, maar ik heb toch wel eens een oogeblik gedacht, ik wou, dat ik óók zoo was! Den Bijbel hebben wij ook, tenminste den kinderbijbel, maar dat zal wel op hetzelfde neerkomen.”

„Nu man, ik ben blij, dat je het zoo naar je zin gehad hebt. Ik ben ook niet afkeerig van het Christelijke. Maar — alles met matel! 't Is vandaag de eerste dag van de kernis. Gaan we eens de kramen langs?”

„De kinderen kunnen gerust gaan. „Hier, Sybren,” sprak vader,” hier heb je een dubbeltje. Dan mag je bij de koeckraam wat koopen. Maar zusje moet met je meegaan. Zusje was een paar jaar ouder dan Sybren; ongeveer acht jaar.

Was het niet wonderlijk, dat Harmen geen lust had, om met de kinderen mee te gaan? Ja, en was het niet onverklaarbaar, dat de blonde, achttjarige Lieske veel liever thuis bleef, dan met Sybren langs de kramen over de kernis te loopen?

Natuurlijk dwongen de ouders de kleinen niet om toech te gaan. En zoo ontbraken dit jaar de Stienstra's op de kernis.

Wat was er toch gaande? Was dat door Harmens bezoek bij Glasstra? Was het, omdat hij rondtastte naar wat hij gevoelde te missen? God wist het alles, en Hij zou verder werken!

IN GODS LIEFDEARMEN. (15.)

IV. Droetheid naar God.

„Frederika was reeds lang getrouwd en had zelf ook al weer kinderen,” had Harmen gepeinsd op dien meer dan warmen middag, toen hij voor de groote openstaande deur van den meelzolder den Westelijken hemel had afgezocht naar onweerskoppen.

Inderdaad, Frederika was al verscheidene jaren getrouwd. In haar meisjesjaren geloovig geworden, was ze in de vreeze Gods bewaard gebleven!

De schoonste dag haars levens was het daarna geweest, toen Folkert Glasstra haar „ten huwelijk” had gevraagd. Dat had haar dadelijk zoo ernstig in de ooren geklonken: *ten huwelijk*. Doch wat Folkert haar op haar blozend gestelde vraag had gezegd, had haar hééle hart ingenomen. Hij vroeg Frederika niet, „Om te verkeeren.” ’t Ging hem om een verbintenis voor het leven. Hij had een *wrouw* begeerd van den Heere. Hij bedoelde wel niet, overhaast te werk te gaan. Hij hoopte wel alles rustig met haar te overleggen, maar wat Frederika goed weten moest: Folkert vroeg *haar tot vrouw!*”

Schuchter en met kloppend hart had ze haar hand in Folkerts hand gelegd. En hoopvol waren ze het nieuwe hoofdstuk in hun levensboek gaan lezen. Een *goudgerand* hoofdstuk! Niet, omdat de zorgen achterbleven, want er waren juist *vele wolken* gekomen. Maar het waren wolken met gouden randen geweest. Voor hen had *achter de wolken het licht geschijnen*, omdat hun harten hadden gerust in Gods liefde!

IN GODS LIEFDEARMEN. (16.)

Wat was het toch, dat Harmen Stienstra zoo sterk deed verlangen naar zijn zuster, een verlangen, dat hij nauwelijks onderdrukken kon?

Lang was het reeds geleden, dat ze elkaar voor het laatst hadden ontmoet. Dien keer was het Harmen niet meegevallen. Een nacht en een deel van den volgende dag had hij doorgebracht bij zijn zwager, en hij was daar aanschouwer geweest van een echt Christelijk gezinsleven. Folkert was in gebed voorgegaan en had aan tafel hardop uit den Bijbel voorgelezen. Ongekunsteld en alsof het de natuurlijkste zaak van de wereld was. De gesprekken hadden Harmen evenwel niet aangestaan. Daarom was hij o zoo bij geweest, toen hij de schaatsen weer onderbinden kon om binnendoor zoo snel mogelijk het naaste station te bereiken, waar hij den snelreïn nemen kon. En in de coupé nog eens overdenkend, wat hij bij Frederika gevonden had, was hij tot de slotsom gekomen, dat het niets voor hén was bij die fijne zuster. O zeker, aan hartelijkheid was ze in niets tekort geschoten. Integendeel, ze had alles gedaan, wat ze maar voor haar broer doen kon. Maar die godsdienst.... *die* zat in den weg. Het was, of er geen ware geméenschap was, of ze twee geheel verschillende levens leefden. Ook als ze over godsdienst geen woord spraken, dan nóg was het verschil voelbaar. Vreemd toch, die godsdienst, dacht Harmen. Niets voor hem! En wat was dat dan nú, dat hij zoo sterk verlangde naar Frederika? Zóó sterk, dat zijn vrouw zei: „Man, dan moet je gaan!” Harmen was toch niet te houden!